

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขตภาคเหนือตอนบน

The Factors that Affected to The Success in The Administration of Internal Quality Assessment of the District Non-Formal Education and Informal Education Center in The Upper Northern Region

นันทนา เทนุรักษ์^{1*} คำเนิง ทองเกต² และ พรภวิชัย มนต์วิจิตร³

Nantana Tanuruk^{1*} Kamnueng Thonggate² and Pornpavit Monvucharin³

^{1,2,3} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงใหม่

Department of Educational Administration, Graduate School, Chiangrai College

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขตภาคเหนือตอนบน 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานประกันคุณภาพที่เหมาะสม ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขตภาคเหนือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคเหนือ ปีการศึกษา 2556 จำนวน 112 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคเหนือตอนบน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.951 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แล้วทำการแปลผลโดยนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคเหนือตอนบน อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้านเรียงลำดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคเหนือตอนบนจากมากไปหาน้อย คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน และด้านทรัพยากรการบริหารตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีผลการวิจัยดังนี้ 1) ด้านทรัพยากรการบริหาร พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคเหนือตอนบน ด้านบริหารทรัพยากรการบริหาร ในภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ และรองลงมาคือการจัดบุคลากรรับผิดชอบตรงตามวุฒิและหรือความรู้ ความสามารถ และงบประมาณดำเนินการที่ได้จัดสรรจากต้นสังกัดและหน่วยงานอื่น 2) ด้านผู้บริหาร พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคเหนือตอนบน ด้านผู้บริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และข้อที่มี ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอมากที่สุด 3 ลำดับ เรียงจากมากไปหาน้อยคือ บริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลและปฏิบัติต่อบุคลากรทุกคนอย่างเสมอภาค รองลงมาผู้บริหารให้อิสระครูในการทำงาน สุดท้าย เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการและการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

*Corresponding author. Tel.: Mobile +66 (0)8-6823-9184

E-mail address: nantana1810@gmail.com

ระหว่างผู้บริหารกับครู ครูกับครู 3) ด้านครูผู้สอนพบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคเหนือตอนบนด้านครูผู้สอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อใหญ่อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมากที่สุด 3 ลำดับเรียงจากมากไปหาน้อย คือ มีความตั้งใจและขยันหมั่นเพียรในการสอนและมีความสนใจ เอาใจใส่และติดตามผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ (เท่ากัน) รองลงมา มีกระบวนการวัดผลประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงด้วยความยุติธรรมและผู้บริหารพิจารณาความดีความชอบของครู เพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนอย่างเป็นธรรม 4) ด้านผู้เรียน พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคเหนือตอนบนด้านผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อใหญ่อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมากที่สุด 3 ลำดับเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ผู้เรียนปรึกษาขอคำแนะนำจากครูผู้สอนหรือเพื่อนเมื่อมีปัญหาการเรียนรองลงมา ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ และสุดท้าย ผู้เรียนสนใจติดตามข่าวสารข้อมูลทางศูนย์กศน. นำความรู้ไปพัฒนาสังคม

คำสำคัญ: การบริหารงานประกันคุณภาพภายใน, ศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

Abstract

The purposes of this research were to study 1) to the factors that affected to success in the administration of internal quality assessment of the district non-formal education and informal education center in the upper northern region 2) to the suggestions on the guideline of management in the factors that related with suitable quality assessment of the northern district non-formal education and informal education center. The population used in this research consisted of 112 administrators of the northern district non-formal education and informal education center 2013. The instruments used in this research were the five rating questionnaires on the factors that affected to success in the administration of internal quality assessment of the district non-formal education and informal education center in the upper northern region. It's reliability is 0.96. The data collection was collected by the postal service. Statistics used in data analysis were means (μ) and standard deviation (σ). It's interpretation was presented in the form of tables with lectures.

The research findings were found that 1) The comment level on the factors that affected to success in the administration of internal quality assessment of the district non-formal education and informal education center in the upper northern region was high in the 4 aspects. The sequences from more to less were the aspect of administrators, the aspect of teachers, the aspect of learners and the aspect of administrative resource respectively. Considering the individual aspects, the findings were as follows: 1) The aspect of administrative resource was found that the comment level on the factors that affected to success in the administration of internal quality assessment of the district non-formal education and informal education center in the upper northern region was high. Considering the individual aspects, most of them in high. Level the sequences from more to less were the administrators have leadership and vision, personnel management as his/her qualification or as his/her knowledge and abilities and managing budget derived from original affiliation and other unit 2) The aspect of administrators was found that the comment level on the factors that affected to success in the administration of internal quality assessment of the district non-formal education and informal education center in the upper northern region was high in overall. In addition, considering the individual aspects, most of them were very high. The aspects which have the comment level on the factors that affected to success in the administration of internal quality assessment of the district non-formal education and informal education center were very high in the 3 aspects. The sequences

from more to less were the management by applying good governance and conducting to every personnel equally, secondary, the administrators give the teachers feel free on their duties and finally, the administrators give the related people chance participating in management and comment and suggestion listening between the administrators and the teachers and between the teachers and the teachers. 3) The aspect of the teachers was found that the comment level on the factors that affected to success in the administration of internal quality assessment of the district non-formal education and informal education center in the upper northern region was high in overall. In addition, considering the individual aspects, most of them were very high. The aspects which have the comment level on the factors that affected to success in the administration of internal quality assessment of the district non-formal education and informal education center were very high in the 3 aspects. The sequences from more to less were the teachers have the intention and diligence in teaching and have the interest, attention and monitoring the learners equally, secondly, the teachers have the procedure of measurement and evaluation according to the real status with honesty and the administrators consider the teachers' goodness and the liking for salary promotion fairly. 4) The aspect of the learners was found that the comment level on the factors that affected to success in the administration of internal quality assessment of the district non-formal education and informal education center in the upper northern region was high in overall. In addition, considering the individual aspects, most of them were very high. The aspects which have the comment level on the factors that affected to success in the administration of internal quality assessment of the district non-formal education and informal education center were very high in the 3 aspects. The sequences from more to less were the learners consult and beg for recommendation from teachers or classmates, secondly, the learners search an addition knowledge from many resources and finally, the learners attend and persue the information from the non-formal education and informal education center and use that knowledge for society development.

Keywords: The Factors that Affected to Success in the Administration, Internal Quality Assessment

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง นอกจากนี้ มาตรา 48 ยังได้กำหนดให้หน่วยงาน ต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับ การประกันคุณภาพภายนอก เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ

และการศึกษาตามอัธยาศัย จึงได้จัดทำเกณฑ์การพิจารณาการประเมินคุณภาพการศึกษาขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษานำไปใช้ในการติดตามตรวจสอบ ทบทวนการดำเนินงานของสถานศึกษา ทั้งนี้สถานศึกษาอาจปรับให้มีความเหมาะสมกับภารกิจ และบริบทของสถานศึกษา เกณฑ์การพิจารณาที่จัดทำขึ้นได้ผนวกตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เข้าด้วยกัน และเพื่ออำนวยความสะดวกแก่สถานศึกษา

หากมีการดำเนินงานในมาตรฐาน เรื่องการบริหารจัดการปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อมาตรฐาน เรื่อง การบริหารจัดการ คือ ปัจจัยที่ประกอบด้วย ปัจจัยด้านบุคลากร ตั้งแต่ครู นักเรียน ที่จะต้องมีทัศนคติและการยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลง มีความคาดหวังต่อความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งมีความรู้ ทักษะและได้รับแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยด้านองค์การ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบายต่อการเปลี่ยนแปลง การบริหารจัดการภายในองค์การ โครงสร้างและ

การจัดองค์การใหม่ การสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากร รวมทั้งระบบการสื่อสาร การให้รางวัลและวัฒนธรรม และบรรยากาศขององค์การ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งปัจจัยภายนอก ที่จะมีส่วนในการกำหนดรูปแบบและช่วยเหลือสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง [1]

การประกันคุณภาพการศึกษานอกระบบ และการศึกษิตตามอัยาศัย เป็นกระบวนการที่ผู้บริหาร บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษา กำกับ ดูแล ติดตาม ตลอดจนการกำหนดวิธีการประเมินผล และจัดทำรายงานการประเมินผลตนเอง เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มเป้าหมาย ความหลากหลายของการจัดการศึกษาของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัย ทั้งกลุ่มเป้าหมาย หลักสูตร และกิจกรรมการให้ความรู้ ในด้านต่าง ๆ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัย ควรประกันศักยภาพของสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อตอบสนองรายบุคคล รายกลุ่ม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพมุ่งเน้นผลผลิตที่ผู้รับบริการ ซึ่งบุคคลที่เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สู่ความสำเร็จของการประกันคุณภาพ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งจะต้องใช้กระบวนการบริหารบูรณาการการเปลี่ยนแปลงให้เกิดคุณภาพ โดยใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพ พัฒนาผู้ด้อยโอกาสให้ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในสังคม ชุมชน และสามารถพัฒนาประเทศชาติได้อย่างยั่งยืนจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษาและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการประกันคุณภาพในสถานศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยในเขตภาคเหนือตอนบนเป็นอย่างไร เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางในการดำเนินงานและปรับปรุงการประกันคุณภาพการศึกษา ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยอำเภอเขตภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานประกันคุณภาพที่เหมาะสม ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัย อำเภอเขตภาคเหนือตอนบน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรในการวิจัยคือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัย อำเภอเขตภาคเหนือตอนบน จำนวน 9 จังหวัด ปีการศึกษา 2556 จำนวน 112 คน โดยกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยในเขตภาคเหนือตอนบน โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาในการปฏิบัติงานตำแหน่งปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยในเขตภาคเหนือตอนบน ในด้านต่าง ๆ ที่ สอดคล้องกับขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ มี 4 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรการบริหาร ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอนและด้านผู้เรียน ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อมูลข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยอำเภอเขตภาคเหนือตอนบน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์โดยขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาส่งแบบสอบถามแล้วผนึกใส่ซองส่งกลับมาหาผู้วิจัยแล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 112 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป ดำรงตำแหน่งหน้าที่เป็น ผู้บริหาร มีประสบการณ์ในการทำงาน 6 -10 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท โดยพบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคเหนือตอนบน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้านเรียงลำดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคเหนือตอนบนจากมากไปหาน้อย คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน และด้านทรัพยากรการบริหาร ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีผลการวิจัยดังนี้

1. ด้านทรัพยากรการบริหาร พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคเหนือ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับคือ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ และรองลงมาคือการจัดบุคลากรรับผิดชอบตรงตามวุฒิและหรือความรู้ความสามารถ และงบประมาณดำเนินการที่ได้จัดสรรจากต้นสังกัดและหน่วยงานอื่น

2. ด้านผู้บริหาร พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคเหนือตอนบน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ บริหารงานโดนยึดหลักธรรมาภิบาลและปฏิบัติต่อบุคลากรทุกคนอย่างเสมอภาค รองลงมาผู้บริหารให้อิสระครูในการทำงาน สุดท้าย เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการและการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะระหว่างผู้บริหารกับครู ครูกับครู

3. ด้านครูผู้สอนพบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคเหนือตอนบน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ มีความตั้งใจและขยันหมั่นเพียรในการสอนและมีความสนใจ เอาใจใส่และติดตามผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ (เท่ากัน) รองลงมา มีกระบวนการวัดผลประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง ด้วยความยุติธรรมและผู้บริหารพิจารณาความดีความชอบของครู เพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนอย่างเป็นธรรม

4. ด้านผู้เรียน พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคเหนือตอนบน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ผู้เรียนปรึกษาขอคำแนะนำจากครูผู้สอนหรือเพื่อนเมื่อมีปัญหาการเรียน รองลงมา ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ และสุดท้าย ผู้เรียนสนใจติดตามข่าวสารข้อมูลทางศูนย์ กศน. นำความรู้ไปพัฒนาสังคม

อภิปรายผล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคเหนือตอนบนโดยภาพรวมและรายด้านมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านผู้บริหารรองลงมาคือด้านครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย กิตติภรณ์ ปะติเพ็ง, ชัยยุทธ ศิริสุทธิ และชวลิต ชูกาแพง [2] พบว่าการประกันคุณภาพภายในด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินภายนอกสองที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดที่ใช้เป็นกรณีศึกษา โดยรวมและรายด้านมีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก และประเด็นที่คล้ายคลึงกัน คือ การเตรียมความพร้อมของบุคลากร มีการแต่งตั้งคณะทำงาน ผู้บริหาร ได้สร้างความตระหนักและพัฒนาทักษะบุคลากร โดยส่งเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัด ส่วนด้านการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา แต่ละโรงเรียนมีการดำเนินงานและกิจกรรมการพัฒนาแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้อย่างหลากหลาย และอาจเป็นเพราะว่า

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในเขตภาคเหนือตอนบน ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษา รอบสองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทุกแห่ง พร้อมกันนี้ แต่ละแห่งได้มีการจัดทำรายงานผลการประเมิน คุณภาพภายในสถานศึกษาเสนอต่อศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ซึ่งเป็นต้นสังกัดทุกสิ้นปี ซึ่งการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานของสถานศึกษาที่ กระทำโดยบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อประเมินความก้าวหน้า ของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ความสามารถทางการ บริหารของผู้บริหารโรงเรียน และคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียน เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน ตามลำดับ ซึ่งอธิบายได้ว่า หากผู้บริหารโรงเรียนมี ความสามารถในการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมี ประสิทธิภาพ มีความมุ่งมั่นจริงจังและจริงใจต่อการสร้าง ระบบคุณภาพให้เกิดขึ้นในโรงเรียน มีความสามารถในการ สร้างความร่วมมือและประสานงานกับทุกฝ่ายได้อย่าง มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็น องค์การแห่งการเรียนรู้ และนอกจากนี้ หากผู้บริหารโรงเรียน สำเร็จการศึกษาทาง ด้านการบริหารการศึกษา เป็นผู้มีทักษะ ทางการบริหารโรงเรียนเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นผู้มี บุคลิกภาพที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรม และมีภาพลักษณ์ที่ดี ก็จะส่งผลดีต่อผลการประเมินคุณภาพภายนอกของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสอดคล้อง กับ ทองทิพา วิริยะพันธุ์ [3] ได้กล่าวถึงคุณลักษณะสำคัญ ของผู้บริหารมืออาชีพที่จำเป็นประกอบด้วย มีความฉลาด รอบรู้ สามารถรับรู้เข้าใจและตีประเด็นสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เร็ว สามารถมองภาพรวม คือ มหภาค และภาพย่อยในราย ละเอียด คือ จุลภาค มีเป้าหมายและให้คุณค่าต่อการปฏิบัติ หน้าที่ การงาน มีความกระตือรือร้นในการทำงานสูง และมี พลังที่จะมุ่งมั่นบริหารงานเพื่อความสำเร็จขององค์กร สนใจ ความเป็นไปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกและอยากรเรียนรู้ตลอดเวลา มีวิสัยทัศน์และสามารถนำมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมได้มีความ เชื่อมั่นในตนเอง และสามารถทำให้ผู้อื่นยอมทำตาม มีความ สามารถในการจดจำ ทั้งเรื่องราวเหตุการณ์และบุคคล มีความ โอบอ้อมอารี รู้จัก เอาใจเขามาใส่ใจเรา ใ่วางใจได้ เพื่อจะได้ สร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ร่วมงาน มีความสามารถในการจูงใจ ผู้อื่น มีทักษะในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และทำตัวให้เป็น ตัวอย่างแก่ลูกน้อง ปฏิบัติงานขององค์กรโดยเน้นผลถาวร รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ

ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงาน อื่นอย่างสร้างสรรค์แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา เป็นผู้นำและสร้างผู้นำ สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุก สถานการณ์และสอดคล้องกับ เกื้อหนุน เอื้อวงศ์ [1] ได้ศึกษา พบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการดำเนินการประกันคุณภาพการ ศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ประกอบด้วย ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นทุ่มเทและจริงจังต่อการทำงาน ผู้บริหาร มีความสนใจใฝ่เรียนรู้และมีความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้บุคลากร ในโรงเรียน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมผู้บริหารมีการบริหาร ที่เข้มงวดเคร่งครัดต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร และ ผู้บริหารมีทักษะในการบริหาร ซึ่งสมาน พงษ์จำนงค์ [5] ศึกษา พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ประกอบด้วย ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ได้แก่ มีความยุติธรรม ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความ เป็นธรรมและเสมอภาค เป็นแบบอย่างในการครองตน ครองคนและครองงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละเพื่องาน ในหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อผลงานโปร่งใสสามารถตรวจ สอบได้ ด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ มีอารมณ์มั่นคง หนักแน่น ไม่หวั่นไหวต่อปัญหาและอุปสรรค เป็นแบบอย่างในเรื่องของ ความอดทนและสู้งาน พุดจาสุภาพชัดเจน น้ำเสียง น่าฟัง ด้านความรู้ความสามารถ ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจใน ขอบข่ายการบริหารงานโรงเรียน สามารถกำหนดลักษณะงาน มอบหมายงานให้บุคลากร ได้อย่างเหมาะสม มีความรู้ความ สามารถในหลักวิชาการบริหารและการจัดการ มีความรู้ ความเข้าใจในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และสามารถนำไปบริหารจัดการศึกษาได้อย่างถูกต้อง ด้านทักษะทางการบริหารได้แก่ สามารถวิเคราะห์ปัญหาและ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า และยุ่งยากซับซ้อน ได้อย่างลุล่วงและ เหมาะสม สามารถประสานงาน สร้างความสัมพันธ์อันดี สร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากร ผู้ปกครองและชุมชน บริหารแบบมีส่วนร่วมร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ในการ ปฏิบัติงานและบริหารจัดการ ด้านวิสัยทัศน์ได้แก่ มีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ สนับสนุนส่งเสริมผลักดันบุคลากรและ แสวงหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามวิสัย ทัศน์ กำหนดเป้าหมายและสร้างภาพลักษณ์ของหน่วยงาน ในอนาคตได้อย่างชัดเจนและมีความเป็นไปได้ด้านประสิทธิภาพ และผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน ได้แก่ บริหารโรงเรียนโดย มุ่งประโยชน์ขององค์กรเป็นหลัก สร้างบุคลากรให้เป็นผู้นำ และกระจายอำนาจหรือมอบหมายงานที่เหมาะสมให้และ จัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน อาคารสถานที่ ให้เกิดความ

สวยงาม ร่มรื่น สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยตามหลัก 5 ส. บริหารโรงเรียนมีผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชนและบุคคลทั่วไป สมชาย เทพแสง[6] ได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหาร การบริหารเวลา สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี และ ประสิทธิภาพในการบริหาร ส่วนด้านครูผู้สอนมีค่าอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมเป็นลบต่อ ตัวแปรผลการประเมินคุณภาพภายนอก และเมื่อพิจารณา องค์ประกอบของคุณภาพของครูปรากฏว่า ขวัญกำลังใจ ของครูและศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญ ของคุณภาพของครูตามลำดับ ซึ่งอธิบายได้ว่า ถึงแม้ครูได้รับ เงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวก ตามสภาพและเหมาะสม ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจาก ชุมชน หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้รับการศึกษาอบรม และพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และได้รับคำแนะนำหรือช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาในการทำงาน ตลอดจน มีความสามารถในการ จัดกระบวนกรเรียนรู้ให้เกิดผลถาวร มีการพัฒนา นวัตกรรมกรเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสามารถในการเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ มีความสามารถในการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนตาม สภาพจริง และมีความสามารถในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ก็อาจจะเป็นอุปสรรคต่อผลการประเมิน คุณภาพภายนอกของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอได้ ซึ่งสอดคล้องกับ มานะ สีนธวงษานนท์ [4] ที่ได้ศึกษาปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพล ต่อคุณภาพนักเรียน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ความรอบรู้ของครูส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในทางลบ โดยกล่าวว่า ไม่มีวิธีการสอนใดที่เหมาะสมสำหรับนักเรียน ทุกคนในการสอนจำเป็นจะต้องคำนึงถึงลักษณะของผู้เรียน ผู้เรียนที่ต่างกัน จะชอบวิธีการสอนของครูที่ต่างกัน และครู ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมักได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ ด้านอื่นด้วย ทำให้มีความรับผิดชอบที่นอกเหนือจากการสอน ไม่สามารถใช้เวลาทุ่มเทในการทำหน้าที่ในการจัดการเรียน การสอนได้เต็มที่ จึงทำให้ไม่สามารถวางแผนการสอน และ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัย ไปใช้

1) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดให้บุคลากรของ สถานศึกษาได้รับการพัฒนาความรู้ด้านการประกันคุณภาพ การศึกษา และสนับสนุนอำนวยความสะดวก ในด้านการ ประกันคุณภาพสถานศึกษา

2) สถานศึกษาควรให้การสนับสนุนกิจกรรม ต่าง ๆ อันเป็นสาธารณะประโยชน์แก่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้ เห็นความสำคัญของสถานศึกษาซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลการประเมิน คุณภาพภายนอก ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคเหนือตอนบน ได้แก่ ผู้ประเมิน ภายนอกวิธีการประเมินภายนอก และระยะเวลาการประเมิน ภายนอก เป็นต้น

2) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย อาจกำหนดประชากร ที่ปฏิบัติงานจริง เช่นครู กศน.ตำบล หรือเครือข่ายในการ ประเมินสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- [1] Auawong, K. The factor that support and the factor that being obstacle on the management in education quality assessment of basic education institute. 1994. (In Thai).
- [2] Patipenang, K. ,Sirisut,C and Chookampeang, C. The development the internal quality assurance in light of education administration and management. 2007. (In Thai).
- [3] Viriyapan, T. Administrator's Skill. 2007. (In Thai).
- [4] Sinthuwongsanon, M. Education management support factor that affected to pupil quality in the Eastern region. 2007. (In Thai).
- [5] Pongjamnong, S. A study of the professional administrators' characteristic according to the viewpoint of the Chaiyapoom basic educational administrators. 2004. (In Thai).
- [6] Thepsang, S. E-Leadership. *Academic Journal*. 7(1):55-56, 2004. (In Thai).